

Őszinteség és hitelesség

„Igaz, ami igaz, de”, „nagyot alakított”, „kegyes hazugság”, „kíméletlen őszinteség”, „nyílt elvtársi légkör”, „úttörő becsületszavamra”, „őszinte híve”, „ügyesen adta a lapot”, minden részletében igaz, de”, „becsszavamra elhiszem”: arról tanúskodnak ezek a fordulatok, hogy baj van közléseink hitelességével. Azért, mert nem tudunk parancsolni nyelvünknek vagy inkább azért, mert nem merünk hinni a fülünknek? Orvosolható a baj egy új, nem kompromittált nyelv bevezetésével? Vagy csak egy új társadalmi szerződéssel? Vagy talán inkább szorongásainktól kellene megszabadulnunk, hogy ne kelljen félelemből hazudnunk, szépítenünk, alakoskodnunk? Talán elég lenne egyszerűen eltökélni magunkat arra, hogy ezentúl csakis a tiszta igazat mondjuk, bármi is történik, akkor is, ha betörik érte a fejünket? Olyan helyeken is fölvetődnek ezek a kérdések, ahol nemigen lenne szükség álarc viselésére – így berkeinkben.

– Azt hiszem, leszögezhetjük, hogy korántsem hazugság minden kerekítés, elhallgatás, szerep-viselkedés, valamint azt is, hogy az őszinteség is lehet tapintatlan, provokáló, kegyetlen, magamutogató.

– Én úgy látom, hogy a hazugság mindig rossz, még akkor is, ha jó ügy érdekében kényszerülünk erre, ha a kisebbik rosszat választjuk vele.

– Szerintem csak az a hazugság, ami valaki ellen irányul!

– A hazugság, az őszintétlenség, a képmutatás az élet ellen irányul. Lehetetlenné teszi tájékozódásunkat. Előbb-utóbb már azt se merjük megkérdezni, hány óra van, hol van az állomás.

– Bizony! Azt írjuk, „őszinte híve”. Ezek szerint vannak nem őszinte hívek, nem őszinte tisztelők.

– Az is képmutatás, ha a jobbik éneket mutatom?

– Még tovább mennék, Szádit idézve: „jobb a füllentés, ha jót akar, mint az igaz szó, mely rossz szándékot takar”.

– Fordítsunk! Érték-e, erény-e a szókimondás, az egyenesség, az őszinteség? Ellen-súlyá-e a hazugságnak?

– Az „ami a szívemen, az a számon”, a mindent kibeszélés, a felelőtlen őszintésdi semmiképpen sem!

– Az őszinteség önmagában semmi, kell mellé tapintat, igazságosság, szeretet . . .

– „Én még őszinte ember voltam, ordítottam, toporzékoltam”: ezzel sokunknak ki is merül őszintesége.

– Van még rosszabb is: a bárdolatlanság, amikor kíméletlen őszinteséggel a szemünkbe vágják véleményüket.

– Az őszinteség lényege nem az igazmondás, a kimondás, hanem önmagunk felvállalása, a hiteles viselkedés, a lelkiismeretünkkel egybehangzó akaratnyilvánításunk.

– De lehet-e lejáratos, bemocskolt szavakkal, kifejezésekkel őszintén szólni?

– Ehhez, bizony szerencse is kell, vagyis jóindulatú befogadó, de még inkább bátorság. Amikor azt mondom, amit várnak tőlem, belemegyek a hazugságba, belebonyolódom a hazugság-szövevénybe. Hiteles embertől válnak hitelessé a bemocskolt szavak, a hiteles ember pedig az, akit hite hitelesít.

Köreinkben is gyakori, hogy életvitelünk alakításához könnyen belátható és követhető eligazítást, patenteket várunk az egyháztól. Nem volt ez másképpen Jézus korában sem. „Mit kell tennem, hogy az örök életet elnyerjem?” „Szabad-e adót fizetni a császárnak?” „Ki az én felebarátom?” – röpködtek Jézus felé a kérdések.

Jézus viszont az Isten Országáról, az Atyához fűződő kapcsolatáról beszélt, arról a szeretetről, amely „minden értelmet meghalad”, mégis egyetlen értelme az életünknek.

Ha Jézust akarjuk követni, akkor nem elég néhány életszabályt átvennünk tőle, hanem az Ő álláspontjára kell helyezkednünk, s az ő életszemléletébe kell beleélnünk magunkat.

Igy vagyunk az őszinteséggel is. „Ami a szívemen, az a számon.” A magyar szólást a Biblia így fogalmazza: „a szív bőségéből szól a száj”. Az őszinteség – köznapi fogalmak szerint – igazmondást jelent: azt mondom, amit gondolok, nem akarom becsapni a másikat, sem szóval, sem álnok viselkedéssel, alakoskodással.

Tovább is mehetünk: az őszinte ember azt is elmondja, amit érez. A „száj” őszintesége azonban a „szív” tisztaságát feltételezi. Csak az a gondolat igaz, amelyik megfelel a valóságnak. Ennek isteni analógiájára: csak az az érzés igaz, amelyik szeretetből fakad, s tiszta szándékkal, önzetlenül közelebb visz bennünket egymáshoz. „Aki szavában nem vét, az tökéletes férfi.” (Jak 3, 2). A Jakab-levél „gonoszsággal telt világnak” mondja a nyelvet – pontosabban a nyelvünkkel megszólaló szívet, amely áldásra és átokra egyaránt fakadhat.

Hogy „száj” és „szív” mennyire szorosan összetartozik, azt Istenben látjuk meg igazán: szeretet és igazság egy tövön fakad, s egymást élteti. „Kezdetben volt a Szó, és a Szó Istennél volt és Isten volt a Szó.” (Jn 1, 1) A szívből jött Szó ősmintája az Atya örök Igéje, Krisztus. Minden közlés a Szentháromság örök szeretetéből veszi kezdetét. Isten a teremtésben is önmagát, az életadó igazságot tárja fel, s az emberré lett Fiúban jut el oda, hogy egészen közli velünk önmagát. „Mindent átadott nekem Atyám. Senki sem ismeri a Fiút, csak az Atya, és az Atyát sem ismeri senki, csak a Fiú, és az, akinek a Fiú ki akarja jelenteni.” (Lk 10, 22) Az Atya és a Fiú szeretete örök párbeszédükben él. Ezt osztják meg velünk, ebbe vonnak bele minket is Krisztus, az Atya Szava által. Az emberek is csak szeretetben érintkezhetnek igazán egymással, ahogyan az Atya és a Fiú közli magát a Szentlélekben: „Mindaz, ami az enyém, a tiéd, és ami a tiéd, az enyém.” (Jn 17, 10) A Szentlélek ennek a szeretetnek, tehát a személyes érintkezésnek, de egyben az igazságnak lelke is. Ő vezet el minket a teljes igazságra s ezzel a szeretetre.

A megváltott ember akkor él Krisztusban, ha bűnös önösségéből felszabadult az igazi kommunikációra, ha teremtő, felszabadító módon, igazságban és szeretetben tudja magát közölni a másikkal. Szeretet és igazság kölcsönösen feltételezik egymást. Az igazság nem pusztán szókimondás: szeretet nélkül könyörtelen ítélkezéssé, az önzés pusztító fegyverévé torzul. De megfordítva: a szeretet is csak az igazságban életképes. Hogy igazul és szabadon, istenien szerethessünk, ahhoz rendet kell tennünk a saját házunk táján, átvilágítanunk és megtisztítanunk magunkat az önzéstől, érzékenykedéstől, zárkózottságtól, álnokságtól, alantas indulatoktól.

Krisztus arra hív, hogy az „igazság munkatársai” legyünk. Tanítványai akkor hirdetik igazán az Örömhírt, ha „megmaradnak szeretetében”, a Szentháromság örök megnyilvánulásában, amellyel a Szeretet Igéje megajándékozott bennünket. Mögöttünk az elveszett Paradicsom emléke, ahol őseink ruhák és maszkok nélkül, békés harmóniában éltek együtt egymással és Teremtőjükkel. Elöttünk pedig az örök boldogság hívogató reménye, ahol Isten egyetlen szeretetében mindnyájan egygyé válhatunk. De addig is: „egyedül a szeretet hiteles”.